

ตอนที่ 1 สภาลังคมและวัฒนธรรม

- ก. ศาสนาและภาษา
- ข. การศึกษาและการแต่งงาน
- ค. การทำงานหรือกิจกรรมเพื่อท้องถิ่น
- ง. ความสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น
- จ. ความรู้สึกชาตินิยม

ตอนที่ 2 สภาเศรษฐกิจ

- ก. การประกอบอาชีพ
- ข. รายได้สุทธิต่อเดือน
- ค. ปัญหาในการประกอบอาชีพ

การประเมินผลข้อมูลจากแบบสอบถามทำโดยโปรแกรมสำเร็จรูปด้านสถิติ โดยให้เครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ ได้แก่ สัดส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 2

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์

2.1 แนวความคิดของศาสนา ความเชื่อถือ และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชาวมุสลิมและมุสลิมในอินเดีย

อินเดียได้ถือว่าเป็นบ่อเกิดของศาสนา ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลายที่สุดในโลก ชาวอินเดียเรียกตนเองว่า ฮินดู¹ ไม่ใช่คนพื้นเมืองดั้งเดิมในอนุทวีปแห่งนี้ แต่ชาวฮินดูในอดีตเรียกตัวเองว่า อารยัน (Aryan) เป็นกลุ่มคนที่เชื้อสายอินโดยุโรป มีรกรากดั้งเดิมอยู่ในยุโรปภาคใต้ เอเชียตอนกลางหรือเอเชียตะวันตก (หลักฐานไม่แน่ชัด) พวกนี้ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศอินเดีย ในระยะเวลาประมาณ 2,000 - 1,500 ปีก่อนคริสตกาล หลังจากนั้นก็เริ่มสร้างอารยธรรมความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้แก่อินเดีย

ประวัติศาสตร์อินเดียในยุคโบราณตั้งแต่ยุคพระเจ้าทรงแห่งยคุจักรวรรดิปตะ (2,000 ปีก่อนคริสตกาล - ค.ศ. 540) เป็นระยะเวลาแห่งการสร้างสรวงสวรรค์วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เด่นเฉพาะกลุ่มชน จักรณาการของการสร้างอารยธรรมฮินดูในช่วงเวลาดังกล่าว จะเป็นมรดกทางการเมืองและสังคมที่สำคัญ ซึ่งจะรับสืบทอดกันมาตราจบจนทุกวันนี้

อินเดียในยุคพระเวท (2,000 - 1,000 ปีก่อนคริสตกาล) เป็นระยะแรกที่อารยธรรมของอารยัน เริ่มปรากฏขึ้น สังคมของชาวอารยันในยุคนี้ ยังคงเป็นสังคมแบบชนบท ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายไม่ซับซ้อน บิดาเป็นผู้นำครอบครัว แต่ละครอบครัวมีความสัมพันธ์กันฉันท์ญาติมิตร การแต่งงานเป็นระบบพ่อแม่เดียวเมียเดียว สตรีโสดจะได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จะเน้นสตรีโสดมีฐานะทางสังคมสูง และมีสิทธิ์ในการเลือกคู่ครอง

การปกครองในยุคนี้เป็นแบบระบบเผ่า แต่ละเผ่ามีขนาดใหญ่โตไม่เท่ากัน หัวหน้าเผ่ามีตำแหน่งเรียกว่า ราชา (Raja) ราชายังไม่มียอำนาจเด็ดขาด เพราะต้องบริหารเผ่าตามคำแนะนำของสภา ความสัมพันธ์ระหว่างราชากับประชาชนในเผ่า มีความใกล้ชิดกันแบบพ่อปกครองลูกของสังคมสุโขทัย

¹ คำว่า ฮินดู (Hindu) มาจากคำว่า สินธุ (Sindhu) ซึ่งเป็นชื่อแม่น้ำที่ไหลผ่านภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ อันเป็นบ่อเกิดอารยธรรมแห่งแรกของอินเดีย ชาวเปอร์เซียเรียกคนที่นี่ว่า คัสปรี เวณสองฝั่งแม่น้ำนี้ให้ภาษาเปอร์เซียว่าฮินดู เรียกว่าประเทศของพวกเขาว่า ฮินดูลาน (Hindustan)

ลักษณะเด่นทางสังคมที่ปรากฏขึ้น ในยุคนั้น คือการกำเนิดของศาสนา ศาสนาในยุคพระเวท ตอนต้นเป็นแบบนักอธรรมชาติ (Naturalism)¹ เทพเจ้าส่วนใหญ่ล้วนเป็นตัวแทนของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น เทพดยาส (Dyaus) เป็นเทพเจ้าแห่งท้องฟ้า เทพปฤถวี (Prithivi) เป็นเทพเจ้าประจำแผ่นดิน เทพวรม (Varuna) เทพเจ้าผู้ลี้ภัยในอากาศ เทพอัคนี (Agni) เป็นเทพเจ้าแห่งไฟ พระอินทร์ (Indra) เป็นเทพเจ้าแห่งลมและฝน ได้รับยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าสูงสุดในยุคพระเวทตอนต้น ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดนิबंधวงสรวงเทพเจ้า ผู้ทำหน้าที่ประกอบพิธีวงสรวง ได้แก่ พวกพระ (หรือต่อมาได้แก่พวกวรรณะพราหมณ์) ในการบวงสรวงเทพเจ้าจะมีพิธีสวดอ้อนวอนด้วยบทเพลง หรือการเต้นระบำ มีการพลีบูชาด้วยของต่าง ๆ เช่น นม เหย ข้าวเปลือก สุรา รวมทั้งการฆ่าสัตว์บูชาด้วย

ในปลายยุคพระเวท พวกพราหมณ์ได้ปรับปรุงลัทธิความเชื่อถือให้ซับซ้อนมากขึ้น เทพเจ้าองค์เก่าเสื่อมความนิยมลง เกิดมีเทพเจ้าใหม่ ๆ ขึ้นมาแทนที่ ในระยะหลัง ๆ พวกพราหมณ์ได้หาคำอธิบายเกี่ยวกับกำเนิดของโลก จักรวาล และทฤษฎีต่าง ๆ สิ่งในโลกว่ามีเทพเจ้าสูงสุดสามองค์ที่เกี่ยวข้องกับระบบจักรวาล พระพรหมซึ่งเป็นเทพเจ้าสูงสุดในระยะแรก ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นเทพเจ้าผู้สร้างโลกและจักรวาล พระนามารายณ์ (พระวิฆเนศ) เป็นเทพเจ้าแห่งการทำนุบำรุงปกป้องรักษาโลกและจักรวาล พระศิวะ (พระอิศวร) เป็นเทพเจ้าผู้จะทำลายล้างโลกเทพเจ้าทั้งสามองค์มีชายาซึ่งจะเป็นเทพที่สำคัญของชาวฮินดู ได้แก่ พระสรัสวดีชายาของพระพรหม พระลักษมีเทวีชายาของพระนารายณ์ และพระอุมาเทวี (เจ้าแม่กาลี) ชายาของพระศิวะ นอกจากนี้ เทพเจ้าและเทพีแต่ละองค์ยังมีไฮรอสและอิตายักมากมาย ซึ่งแต่ละองค์ก็จะกลายเป็นเทพเจ้าและเทพีของชาวฮินดู ฉะนั้นศาสนาฮินดูจึงเป็นศาสนาที่มีเทพเจ้าและเทพีมากมายนับร้อยองค์ และยังแตกแยกออกเป็นหลายนิกาย หลายลัทธิ เช่น ลัทธิพราหมณ์ ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่บูชาพระพรหมเป็นเลิศ ไวชนวนิกาย ได้แก่ บุคคลที่บูชาพระนารายณ์เป็นเลิศ ไศวนิกาย ได้แก่ บุคคลที่บูชาพระศิวะเป็นเลิศ เป็นต้น

¹ Wm. Theodore de Bary (ed.). Sources of Indian Tradition. vol. I (New York : Columbia University Press, 1970), p. 5 - 15.

ดังนั้น ในปัจจุบันนักปราชญ์หลายท่านของอินเดีย ได้ให้คำนิยามศาสนาฮินดูว่าเป็นลัทธิความเชื่อถือและเป็นวิถีชีวิต หรือหลักปฏิบัติมากกว่าจะเป็นศาสนา ตัวอย่าง เช่น ท่านมักนัตเนทรู ได้ให้ความหมายของศาสนาฮินดูว่า "ศาสนามีอยู่ในรูปแบบที่เป็นลัทธิความเชื่อถือออกจะเต็มไปด้วยความเลือนราง ไม่น่าสนใจ มีหลายรูปหลายลักษณะ เป็นสารพัดสิ่งแล้วแต่เราจะตีความหมายเป็นการยากที่จะหาความหมายของคำว่า "ฮินดู" หรือแม้แต่เพียงจะกล่าวว่าเป็นฮินดูเป็นศาสนาหรือไม่ ในความหมายโดยทั่วไปของคำว่า ศาสนา คำว่า ฮินดู ก็น่าจะมีความหมายกว้างขวางมาก เพราะเป็นศูนย์รวมของความเชื่อถือและวัตรปฏิบัติทางาปประการ ตั้งแต่สูงสุดจนถึงต่ำสุด และมีบ่อย ๆ ที่ความเชื่อถือและวัตรปฏิบัติเหล่านี้ เป็นปฏิสัมพันธ์หรือขัดแย้งกัน สำคัญสำคัญของคำว่า ฮินดู ดูเหมือนจะอยู่ที่ว่า จงมีชีวิตอยู่และจงให้ผู้อื่นมีชีวิตอยู่ด้วย¹

อินเดียในยุคมหากาพย์ (800 - 600 ปีก่อนคริสตกาล) เป็นยุคที่รัฐอิสระต่าง ๆ ขยายตัวใหญ่ขึ้น และทำสงครามระหว่างรัฐกันเสมอ รัฐเล็ก ๆ จะถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐใหญ่ การศึกษาสภาพการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของอินเดียในยุคนี้ ได้หลักฐานสำคัญจากมหากาพย์ที่สำคัญของอินเดียสองเรื่อง คือ รามายณะและมหาภารตะ² จากมหากาพย์ทั้งสอง ทำให้เราทราบว่าสภาพการเมืองการปกครอง และสภาพสังคมในยุคนี้เพิ่มความซับซ้อนยุ่งยากขึ้น ลักษณะเด่นทางสังคมที่ปรากฏขึ้นในยุคนี้ คือ การจัดแบ่งชนชั้นของคนในสังคม ที่เรียกว่า ระบบวรรณะ (Varnas) และแนวความเชื่อในการดำเนินชีวิต (The stages of life)

ความจริงในยุคคนระเวท สังคมของชาวอารยัน เริ่มมีการแบ่งชนชั้นอย่างง่าย ๆ ได้แก่ ชนชั้นกษัตริย์ ประชาชน และทาส (พวกดริหิ) ซึ่งเป็นคนพื้นเมืองเดิม) แต่การแบ่งดังกล่าวก็ยังไม่มีการแบ่งที่บังคับพฤติกรรมของคนในชั้นต่าง ๆ อย่างเข้มงวด เพียงแต่พยายามไม่ให้มีการแต่งงาน

¹ Jawaharlal Nehru, The Discovery of India. (New York : Anchor Books, Garden City, 1960) p. 36.

² รามายณะและมหาภารตะ ประพันธ์โดย ฤาษีวาเลมิกีและฤาษีเวทวยาส ในระยะเวลาประมาณ 500 - 400 ปี ก่อนคริสตกาล.

ระหว่างอารยันกับคนพื้นเมือง ทั้งนี้เพราะการรังเกียจเหยียดผิว แต่การรังเกียจผิวกันนี้เอง ที่จะพัฒนากลายเป็นระบบวรรณะที่เข้มงวดในยุคมหาภารต คำว่า วรรณะ (Varna) เป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า สี (ผิว) ตามระบบวรรณะเป็นการจัดกลุ่มคนในสังคมออกเป็นกลุ่ม ๆ แบ่งตามอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบได้ดังนี้

- วรรณะพราหมณ์ (Brahmanas) คือ กลุ่มนักบวช นักพรต ผู้ถือว่ามีหน้าที่แนะนำนโยบายข้าราชการของชาติ รวมทั้งเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมติดต่อระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า เชื่อว่าคนในวรรณะนี้เกิดจากพระโอษฐ์ของพระพรหม สีขาวเป็นสีประจำวรรณะ

- วรรณะกษัตริย์ (Ksatriyas) คือ กลุ่มชนชั้นกษัตริย์และเชื้อพระวงศ์และนักรบ มีหน้าที่บริหารปกครองอาณาจักร รวมทั้งเป็นผู้บัญชาการรบในภาวะสงคราม เชื่อว่าชนชั้นนี้เกิดจากพระพาหาของพระพรหม สีแดงเป็นสีประจำวรรณะ

- วรรณะแพศยะ หรือ ไวศยะ (Vaisyas) คือ กลุ่มชนชั้นกลางในสังคม ผู้ซึ่งประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น พ่อค้า นายช่าง (ฝีมือ) ครู หมอ ฯลฯ เชื่อว่าชนชั้นนี้เกิดจากพระขี้ของพระพรหม สีเหลืองเป็นสีประจำวรรณะ

- วรรณะศูทร (Sudras) คือ กลุ่มชนชั้นกรรมกร คนงาน (ไม่มีฝีมือ) ชาวไร่ชาวนา และคนพื้นเมืองเดิม ชั้นนี้ชั้นต่ำสุด เชื่อว่าเกิดจากพระบาทของพระพรหม สีดำเป็นสีประจำวรรณะ¹

นอกจากชนชั้นทั้งสี่ข้างต้นแล้ว ยังมีชนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอินเดีย แต่อยู่นอกระบบวรรณะ คือ พวกจัณฑาล (Untouchables) ได้แก่ บุคคลที่ไร้อาชีพ เช่น ขอบทาน อดัมก คนที่หากินกับกองขยะ และสัปะเทร้อ คนเหล่านี้จะเป็นกลุ่มคนที่ได้รับการรังเกียจเหยียดหยามจากคนในระบบวรรณะ ถือว่าเป็นกลุ่มชนที่ต่ำที่สุดในสังคมอินเดีย

¹ Basham, A.L. The Wonder That Was India. (New York : Grove Press Inc., 1975) p. 137 - 146.

ระบบวรรณะของอินเดียเป็นระบบโครงสร้างของสังคมที่มีกฎเกณฑ์บังคับสมาชิก ในแต่ละวรรณะอย่างเข้มงวดและตายตัว ผู้ใดที่ละเมิดกฎเกณฑ์ของวรรณะ มีโทษสูงสุด คือการขับไล่ออกจากวรรณะตน เชื่อกันว่าผู้ใดที่ยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของวรรณะ จะได้รับรางวัลชีวิต ทั้งในชีวิตนี้และชีวิตใน โลกหน้า นักปราชญ์อินเดียเสนอความเห็นว่าการที่ชาวอารยันคิดสร้างระบบวรรณะขึ้นมา เพื่อประโยชน์ในการควบคุมพฤติกรรมของคนแต่ละกลุ่มในสังคม สอนให้คนยอมรับและพอใจในฐานะชาติกำเนิดของตน สอนให้คนแต่ละกลุ่มทำหน้าที่ตามกฎหมายของวรรณะตน ให้ดีที่สุด โดยถือเอาความเชื่อในเรื่องกฎและกรรมเวร ในโลกนี้ โลกหน้า เป็นสิ่งที่กำหนดฐานะชาติกำเนิดของคน ระบบวรรณะเมื่อปรากฏขึ้นในยุคมหาคาพย์ จะกลายเป็นลักษณะ โครงสร้างทางสังคมที่สำคัญ ทั้งจะรับและถ่ายทอดต่อมาอย่างไม่ขาดสาย ทั้งนี้เพราะกำหนดให้ เป็น เรื่องของการสืบสกุลและการแต่งงานภายในวรรณะเดียวกัน เมื่ออินเดีย ได้รับเอกราชจากอังกฤษ หลังสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐธรรมนูญของอินเดียได้ประกาศยกเลิกระบบวรรณะอย่างเป็นทางการ แต่ในทางพฤตินัยนั้น ระบบนี้ยังคงมีอยู่ในสังคมอินเดียปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะชาวอินเดียยังคงจับกลุ่มแต่งงานในชนกลุ่มเดียวกัน นักทฤษฎีจึงยังคงเห็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศ

สำหรับแนวความเชื่อ ในการดำเนินชีวิตที่ปรากฏขึ้นในขณะนี้ จะกลายเป็นหลักการดำเนินชีวิตของชาวอินเดียมานานกระทั่งทุกวันนี้ แบ่งขั้นตอนของการดำเนินชีวิตของคนในวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ และแพศยะ (ยกเว้นศัทร) ออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

1. พรหมจารี (Brahmacarin) เยาวชนชายผู้อยู่ในสามวรรณะข้างต้น เมื่ออายุได้ 8 ถึง 12 ปี จะต้องเข้าสู่พิธีอุปนัยัน (Upanayana) ซึ่งเป็นพิธีมอบเด็กชายเข้าเป็นศิษย์ของสำนักศึกษา เยาวชนเหล่านี้จะศึกษาวิชาอะไรนั้น ขึ้นอยู่กับวรรณะของตน ภายหลังจากผ่านพิธีอุปนัยันแล้ว เด็กชายเหล่านี้ต้องครองเพศพรหมจารี อุทิศเวลาทั้งหมดเพื่อการศึกษาเท่านั้น เด็กชายเหล่านี้จะใช้เวลาศึกษาเล่าเรียนในสำนัก ไปจนกระทั่งอายุประมาณ 20 - 25 ปี จึงจะพ้นภาวะพรหมจารี

2. กฤหัสถ์ (Grhastha) เมื่อพ้นวัยศึกษาเล่าเรียนแล้ว ก็จะถึงวัยใช้ชีวิตทางโลก คือ การแต่งงาน ประกอบอาชีพสร้างฐานะครอบครัวแบบบรรพบุรุษ

3. วณปรัสถ์ (Vanaprastha) แปลว่า ผู้อยู่ป่า หมายถึง การอยู่ป่าเพื่อบำเพ็ญบุญ ทำให้จิตใจสงบ สำหรับพวกพราหมณ์ถือเป็นภารกิจที่ต้องกระทำ ส่วนคนในวรรณะอื่น อาจทำเป็นครั้งคราว ชีวิตขั้นตอนนี้จะกระทำเมื่อผิวหนังเริ่มเหี่ยวย่น ผมหงอก หรือมีหลาน

4. สันยาสี (Sannyasin) แปลว่า ผู้แสวงหาธรรมเพื่อความหลุดพ้น ในวัยชราผู้ใดก็ตาม ที่ต้องการแสวงหาธรรมเพื่อความหลุดพ้น จะต้องสละบ้านเรือนทรัพย์สินสมบัติทั้งปวงออกเดินป่า ประพฤติตนเป็นนักบวช ฤๅนี้ ตลอดชีวิตที่เหลือ เพื่อค้นหาสัจธรรมอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การหลุดพ้นจากกิเลส เชื่อว่าหากทำสำเร็จขั้นตรัสรู้ เมื่อตายไปดวงจิตจะไปสู่แดนอมตะ ไม่ต้องตกอยู่ในวัฏจักรของการเวียนว่ายตายเกิด ¹

นอกจากอศรมวรรณะและอศรมชีวิต ที่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน ในยุคมหากาพย์นี้ ยังมีประเพณีอื่นที่ปรากฏขึ้น เช่น นิยมแต่งงานแต่เยาว์วัย ในการแต่งงานนั้นเป็นการคลุมถุงชน ผู้ปกครองจะตกลงกันเอง บางครั้งคู่บ่าวสาวไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ตามประเพณีที่ปรากฏขึ้นตั้งแต่ยุคพระเวท ฝ่ายเจ้าสาวต้องเป็นฝ่ายเลือกเจ้าบ่าว แต่สิ่งหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในยุคนี้ คือระบบการให้สินสอดทองหมั้น ซึ่งฝ่ายหญิงต้องมอบให้แก่พ่อแม่เจ้าบ่าว ในปัจจุบันผู้หญิงอินเดียถือว่าระบบสินสอดเป็นความชั่วร้ายที่รัฐบาลอินเดียยังไม่สามารถขจัดให้หมดไปได้ แม้ว่าการเรียกสินสอดจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการแต่งงาน ค.ศ. 1959 ² ชาวอินเดียถือว่าชีวิตที่สมบูรณ์คือชีวิตคู่ หญิงที่ไม่มีสามีหรือมีแล้วแต่ไม่มีบุตร เป็นหญิงที่อวสานที่สุดเป็นที่รังเกียจของสังคม เมื่อตายแล้วก็จะตามภรรยาไปตกนรก พวกภรรยาไม่ยอมให้อาชีพของหญิงที่ไม่ได้แต่งงานขึ้นเขาบนเชิงตะกอน ต้องนำไปทิ้งให้จมน้ำหรือทิ้งลงในแม่น้ำคงคาให้เป็นอาหารของปลาและสัตว์น้ำต่าง ๆ ฉะนั้น ชาวอินเดียทุกคนจึงให้ความสำคัญแก่ประเพณีแต่งงานมากกว่าประเพณีอื่น ๆ เมื่อแต่งงานไปแล้วในสมัยโบราณห้ามมิให้หย่าร้าง ในปัจจุบันเมื่อมีการประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการแต่งงาน การหย่าร้าง ค.ศ. 1959 คู่สมรสสามารถหย่าร้างกันได้ภายใต้เงื่อนไข เช่น

¹ Basham, A.L., เพิ่งอ้าง, หน้า 158 - 159.

² เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. หล่อนต้องจ้างเขาคล้สำหรับ ?. (กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2530) หน้า 26 - 37.

ชาวฮินดูสามารถผนึกกำลังกันขับไล่ต่างชาติออกไปจากภาคเหนือ และเริ่มรวบรวมรัฐอิสระต่าง ๆ เข้ามาเป็นจักรวรรดิเดียวกันได้สำเร็จเป็นครั้งแรกในสมัยของจักรวรรดิโมริยะ (Maurya Empire) ซึ่งเจริญรุ่งเรืองอยู่ในระยะเวลาประมาณ 322 - 184 ปีก่อนคริสตกาล และจักรวรรดิคุปตะ (Gupta Empire) ซึ่งเจริญรุ่งเรืองอยู่ในระยะเวลาประมาณ ค.ศ. 320 ถึง 540 จักรวรรดิโมริยะเป็นจักรวรรดิที่เจริญรุ่งเรืองในการส่งเสริมและเผยแพร่พุทธศาสนา โดยเฉพาะในสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช ส่วนจักรวรรดิคุปตะนั้นเป็นจักรวรรดิที่เจริญรุ่งเรืองในด้านการศึกษาส่งเสริมและฟื้นฟูศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และวรรณกรรมของฮินดู ถือว่าเป็นยุคทองของศิลปกรรมและวรรณกรรมฮินดูที่โดดเด่นที่สุด¹

หลังจากที่จักรวรรดิคุปตะสลายตัวลงใน ค.ศ. 540 ฮินเดียนั้นแตกออกเป็นแคว้นเล็ก แคว้นน้อย และจะถูกกรรกรานจากต่างชาติที่มาจากเอเชียตอนกลาง หรือเอเชียตะวันตกอยู่สลับในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 7 ศาสนาอิสลามถือกำเนิดขึ้นในคาบสมุทรอาหรับ ศาสนานี้เผยแพร่สู่บริเวณใกล้เคียงอย่างรวดเร็ว ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 8 - 11 พวกมุสลิมอาหรับได้ยกทัพมารุกรานบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุหลายครั้ง จนกระทั่งต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 พวกมุสลิมเตอร์กจึงประสบความสำเร็จในการสถาปนาอาณาจักรของตนขึ้นในดินแดนฮินเดียภาคเหนือและภาคกลาง

ประวัติศาสตร์ฮินเดียในยุคกลาง (ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 - 18) เป็นช่วงเวลาที่มีพวกมุสลิมจากตะวันออกกลางเชื้อชาติต่าง ๆ ทั้งพวก อาหรับเตอร์ก อัฟกัน และมองโกล ผลิตเปลี่ยนแปลง ถ้าหากมีอำนาจปกครองฮินเดียในภาคเหนือและภาคกลางเป็นเวลานานกว่า 500 ปี ตลอดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ปกครองมุสลิมได้นำเอาศาสนา ระบบการเมืองการปกครอง ระบบการเก็บภาษี และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เข้ามาเผยแพร่ในฮินเดีย ทำให้ชาวฮินดูเป็นจำนวนมากเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม

¹ Grover, S. The Architecture of India; Buddhist and Hindu. (India Ghziabad U.P., Vikas Publishing House, 1980) p. 45.

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีหลักความเชื่อ ศรัทธา และการปฏิบัติแตกต่างไปจากศาสนาอื่นดู คัมภีร์สำคัญของศาสนา คือ คัมภีร์อัลกุรอาน (Al-quran) ได้รวบรวมหลักคำสอนซึ่งประกอบด้วยองค์สำคัญ คือ ความศรัทธาและการปฏิบัติ

หลักศรัทธามี 6 ประการ ได้แก่

1. ศรัทธาว่ามีพระเจ้าองค์เดียวคือ อัลลอฮ์ ผู้ทรงบังเกิดทศวรรษสิ่งทั้งมวลในโลกซึ่งมนุษย์จะทราบได้ โดยใช้สติปัญญาพิจารณาสรรพสิ่งทั้งหลาย รวมทั้งตัวเอง แต่ภาวะของพระองค์เป็นสิ่งที่เกินกว่าสติปัญญามนุษย์จะรู้ได้
2. ศรัทธาในบรรดาเทวทูตซึ่งเป็นม่าวของพระเจ้าอีกพวกหนึ่ง ที่มีคุณลักษณะแตกต่างไปจากมนุษย์ มีหน้าที่แตกต่างกับประพฤติกรรมสิ่งที่ดี
3. ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ที่พระเจ้าประทานมา ทั้งหมดมี 104 เล่ม แต่จะถือว่าคัมภีร์อัลกุรอาน เป็นคัมภีร์สำคัญแบบสุดท้าย ซึ่งมุสลิมทั่วโลกใช้เป็นธรรมนูญในการดำเนินชีวิต
4. ศรัทธาในบรรดาศาสนทูตซึ่งในคัมภีร์อัลกุรอานได้ระบุไว้ 25 ท่าน โดยถือว่าท่านศาสดามุฮัมมัด เป็นคนสุดท้าย
5. ศรัทธาในวันฉิบาภาคว่ามีจริง ซึ่งเมื่อถึงวันนั้นทุกชีวิตจะฟื้นคืนชีพ เพื่อรับคำพิพากษาการงานต่าง ๆ ในโลกนี้
6. ศรัทธาในกฎกำหนดสภาวะการณจากพระองค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ
 - 6.1 กฎที่ตายตัว คือทุกอย่างเป็นไปตามประสงค์ เช่น เชื้อชาติ ระบบจักรวาล
 - 6.2 กฎที่ไม่ตายตัว สุดแต่การใช้สติปัญญาของมนุษย์ที่จะเลือกปฏิบัติตามดีหรือกรรมชั่ว

หลักปฏิบัติ 5 ประการ ได้แก่

1. การปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์ และแท้จริงมุฮัมมัดคือศาสนทูตของพระองค์
2. มุสลิมต้องนมัสการพระเจ้า วันละ 5 ครั้ง คือ ย่ำรุ่ง กลางวัน บ่าย เวลาพลบค่ำ และเวลากลางคืน ก่อนจะละหมาดแต่ละครั้ง ต้องทำความสะอาดร่างกาย และแต่งตัวให้สะอาดเรียบร้อย ทั้งหมดนี้ไปทางทิศตะวันตกอันเป็นที่ตั้งของนครมักกะฮ์

3. มุสลิมต้องถือศีลอดด้วยการงดเว้นจากอาหารกิน ดื่ม การมีเพศสัมพันธ์ และสำราญตน จากอาวรมณัซัว การถือศีลอดนั้น ตั้งต้นตั้งแต่ เริ่มแสงอรุณ จนกระทั่งดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า ทำทุกวัน เป็นเวลา 1 เดือน ในรอบปีคือ เดือนรอมฎอน ซึ่งเป็นเดือนที่ 9 ของศักราชอิสลามนับตาม จันทรคติ ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถือศีลอด เช่น คนชรา ผู้ป่วยเรื้อรัง หญิงมีครรภ์หรือหญิงหลัง ฟื้นคลอด และผู้เดินทางไกล

4. มุสลิมที่มีทรัพย์สินตามเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องบริจาคทานประจำปี ชะกาตหมายถึงทรัพย์สินใน จำนวนหนึ่งที่เหลือ ใช้ในรอบปี ต้องบริจาค ให้บุคคลที่มีสิทธิสมควรจะได้รับ (คนจน คนอนาถาหรือ พิการ การศึกษา กิจการสาธารณประโยชน์ ฯลฯ) อัตราบริจาคร้อยละ 2.5 ของรายได้หรือมูลค่า ของทรัพย์สินนั้น ๆ)

5. เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ. นครมักกะฮ์ อย่างน้อยหนึ่งครั้งในชีวิต หากอยู่ใน ฐานะที่จะไปได้¹

นอกจากหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติซึ่งเป็นหลักสคัญในคัมภีร์อัลกุรอานแล้ว ยังมีหลักศาสนา อื่น ๆ ที่ครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของมุสลิม เช่น

- การ ไม่ยึดถือกษัตริย์วรรณะ ในสังคม มุสลิมถือว่าทุกคนเทันับถือศาสนาอิสลาม ไม่ว่าชาติใด ภาษาใด ล้วนเป็นญาติพี่น้องกัน มีความเท่าเทียมกันต่อหน้าพระเจ้า
- คำสั่งสอนเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว การเข้าสังคมของชายและหญิง การแต่งกายของสตรี การแต่งงาน การกำหนดหน้าที่ของสามีภรรยา อนุญาตให้สามีมีภรรยาได้ไม่เกิน 4 คน (แต่จะ ต้องเลี้ยงดูให้ความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน) ห้ามการมีชู้ ห้ามหย่าร้าง และห้ามการคุมกำเนิด
- ห้ามมิให้เชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ โหราศาสตร์
- ห้ามให้ดื่มเหล้าและเล่นการพนัน ห้ามฆ่าตัวตายและฆ่าผู้อื่น

¹ เสาวนีย์ รุจีระอัมพร - จิตต์หมวด. วัฒนธรรมอิสลาม. (กรุงเทพฯ เจริญผล, 2522) หน้า 150 - 153.

- ไม่บริโภคอาหารที่พระผู้เป็นเจ้าทรงห้าม เช่น เนื้อสุรา เนื้อสุกร เนื้อสัตว์ที่ถูกฆ่าโดยมิได้กล่าวนามพระอัลเลาะห์
- ห้ามเรื่องการเก็บดอกเบญจ การรับและการให้สินบน รวมทั้งการทุจริตต่าง ๆ
- ห้ามการกักตุนสินค้าและค้าขายอย่างทุจริต¹

ในช่วงเวลากว่า 500 ปี ที่มุสลิมขยายอำนาจเข้ามาปกครองอินเดียภาคเหนือ มีชาวฮินดูจำนวนมาก โดยเฉพาะชนชั้นศัพทและจัณฑาล ได้หนีไปยึดถือศาสนาอิสลาม เพื่อที่จะปลดตนเองออกจากระบบวรรณะของสังคายนีดู หรือเพื่อการเลี่ยงภาษีสำหรับของของผู้ปกครองมุสลิม ฉะนั้นเขตภาคเหนือของอินเดียจึงเกิดมีชุมชนมุสลิมขนาดใหญ่ โดยเฉพาะทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ เนื่องจากศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลามมีหลักศรัทธาและการปฏิบัติที่แตกต่างกันมาก ชุมชนชาวฮินดูและชุมชนมุสลิมในอินเดีย จึงไม่สามารถผสมกลมกลืนเข้าด้วยกัน ภายใต้การปกครองของพวกมุสลิม คนที่นับถือศาสนาอิสลามจะได้รับสิทธิพิเศษมากมาย โดยเฉพาะในเรื่องของการประกอบอาชีพ การเข้ารับราชการ และการยกเว้นภาษีศาสนา²

เมื่ออังกฤษเข้าปกครองอินเดียอย่างเป็นทางการในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 รัฐบาลอังกฤษใช้ระบบการปกครองที่เรียกว่า "แบ่งแยกและปกครอง" (Divide and Rule) มีผลทำให้ชาวฮินดูและชาวมุสลิมในอินเดียแตกแยกกันมากขึ้น ฉะนั้นเมื่ออังกฤษจำเป็นต้องมอบเอกราชให้แก่อินเดีย ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง เอกราชจึงมาพร้อมกับการแบ่งแยกชุมชนมุสลิมในเขตภาคตะวันตกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ตั้งเป็นประเทศใหม่คือประเทศปากีสถาน

¹ เสาวนีย์ รัชระอัมพร - จิตต์หมวด, ینگอ้าง, หน้า 412 - 436.

² เมื่อนวมมุสลิมขยายอำนาจเข้ายึดครองดินแดนของชนเผ่าเผ่าเชื้อชาติ นอกศาสนา ผู้ปกครองมุสลิมจะเรียกเก็บภาษีจิสซา (Jizyath) เพื่อเป็นค่าคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลนอกศาสนา

2.2 แนวความคิดของศาสนา ความเชื่อถือ และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชาวซิกข์

ศาสนาซิกข์เป็นศาสนาที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่พหุศาสนิยมเข้ามาปกครองอินเดียภาคเหนือ ในช่วงเวลาทว่า 500 ปีที่มุสลิมเข้ามายึดครองอินเดียเหนือ มีชาวฮินดูเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก ทำให้มีคตินิยมปฏิรูปศาสนาชาวฮินดู หลายกลุ่มรวมตัวกันก่อตั้งลัทธิหลักปรัชญาใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อดึงดูดใจให้ชาวฮินดูเปลี่ยนศาสนา เกิดเป็นขบวนการปฏิรูปศาสนาและสังคมเรียกชื่อว่า ขบวนการภักตี (Bhakti Movement) ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ในระยะเวลาตั้งแต่คริสต์วรรษที่ 14 - 16 ขบวนการภักตีก่อให้เกิดลัทธิ หลักปรัชญาใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย โดยมีจุดประสงค์ที่จะขจัดสิ่งชั่วร้ายออกไปจากศาสนาฮินดู ขณะเดียวกันก็นำเอาหลักคำสั่งสอนส่วนดี ๆ ของศาสนาอิสลามมารวมไว้ ยึดหลักการผสมผสานหลักคำสั่งสอนที่ดีของทั้งศาสนาฮินดูและอิสลามไว้ด้วยกัน เพื่อให้ทั้งฮินดูและมุสลิมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ลัทธิและหลักปรัชญาในขบวนการภักตีเหล่านี้จะค่อย ๆ เสื่อมความนิยมไป ในต้นคริสต์วรรษที่ 17 มีเพียงลัทธิเดียวเท่านั้นที่ได้รับความนิยมมากขึ้น จนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นศาสนาใหญ่ คือ ศาสนาซิกข์

ศาสดาผู้ก่อตั้งศาสนาซิกข์ คือ ครูนันก (Guru Nanak) ท่านมีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1469 - 1538 เกิดในวรรณะพราหมณ์ที่ปากเจน ในแคว้นปัญจาบ ท่านได้ศึกษาคัมภีร์พระเวท ศาสนาอิสลามและศาสนาไซโรอิสเตอร์จนแตกฉาน เมื่ออายุได้ 36 ปีก็ทรงรอบรู้รอบคอบบำเพ็ญพรตในป่า และได้รับโองการจากพระเจ้า แต่ตั้งให้เป็นศาสดา กูรูแห่งยุค เกี่ยวข้องสอนคนฮินดูและมุสลิมทั้งอินเดีย ยังขัดงค์ไปถึงเปอร์เซียและนครเมกกะ ครูนันกแต่งกายแสดงตัวเป็นทั้งฮินดูและมุสลิม เช่น สวมเสื้อสีหมากสุกอันแสดงถึงฮินดูชาวพหุ และสวมประคำกระดูกที่คอและ เจิมหน้าด้วยขี้เฝ้านตามแบบฮินดู แต่สวมหมวกตามแบบมุสลิม เป็นลักษณะการแต่งกายที่ต้องการผสมผสานศาสนาทั้งสองเข้าไว้ด้วยกัน พระเจ้าของครูนันกเป็นเทพเจ้าองค์เดียว ไม่มีชื่อ ไม่มีรูปร่าง สถิตย์อยู่ในใจของทุกคนที่ขอมรับพระองค์ หลักธรรมสำคัญของประกอบด้วย

1. สามัคคี
2. เสมอภาค
3. ศรัทธา

4. ความรักภักดี¹

เมื่อครุฑนาถสิ้นชีวิตลง ศาสนาที่เข้มข้มทางศาสนาที่เรียกว่า ครุฑสืบทอดมาอีกรวมทั้ง ครุฑนาถ 10 คน ครองค้ำฟ้า (ครุฑอรชุน) ถูกส่งต้อนราชวงศ์ไมกุลประหารชีวิตในข้อหาร่วมมือกับ ฝ่ายกบฏ นับตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา กลุ่มชาวซิกข์กลายเป็นกลุ่มที่กรบ ทำการต่อต้านฝั่งปกครองมุสลิมมา โดยตลอด จนถึงสมัยครุฑค้ำที่ 10 (ครุฑโควินทสิงห์) ได้ถูกส่งต้อนราชวงศ์ไมกุลประหารชีวิตอีกองค์ หนึ่ง ใน ค.ศ. 1708 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาชาวซิกข์ประกาศแยกเล็กตำแหน่งครุฑ ประกาศให้ชาวซิกข์ ทุกคนใช้นามสกุลว่า "สิงห์" (Singh) แสดงถึงความเข้มเกรบและความกล้าหาญ สมาชิกทุกคน ต้องผ่านพิธีรับศีล เมื่อเป็นสาวกแล้วต้องปฏิบัติตามศีล 21 ข้อ คือ

1. นับถือศาสนาทุกคนเป็นบิดา ถอดตนเป็นบุตรแห่งฟ้าस्ताเหล่านี้
2. นับถือเมืองปาฏลีบุตรและกาศินทปุระว่าเป็นปูชนียสถานที่สุดของศาสนา
3. เลิกถือขึ้นวรรณะ
4. ห้ามทะเลาะวิวาทระหว่างศิษย์ด้วยกัน
5. พลเรือนในสนามรบ
6. บุษบาสั่งศักดิ์สิทธิ์ 3 ประการคือ
 - พระเจ้าผู้เป็นพระเจ้า เป็นศรี และเป็นเอกาล
 - ศาสโนวาทของครุฑทั้งหลาย
 - ความบริสุทธิ์
7. มี "ก" 5 ประการไว้กับตนคือ
 - กทา ได้แก่ กำไลเหล็ก
 - กัจฉา ได้แก่ กางเกงขาสั้น
 - เกศ ได้แก่ การไว้ผมยาว

¹ เฉลิม นงศ์อาจารย์. ประวัติศาตร์อินเดีย. (กรุงเทพฯ : นิยมเศต, 2523)

- กังขา ได้แก่ หวี
- กฤษณา ได้แก่ ดาบ
- 8. เว้นจากมธุรสวาท
- 9. เว้นจากความโลภะ โทสะ โมหะ และฉันทกิเลสที่กระทำนเสมมด้วยมารดา
- 10. เว้นจากการเกี่ยวข้องกับผู้อื่นเป็นศัตรูต่อศาสนา
- 11. เว้นจากการคบค้าสมาคมกับผู้อื่นไม่ส่งเสริมการรบ
- 12. ห้ามมิให้ใส่สีสีแดง เช่น เสื้อผ้าสีแดง (เพราะสีแดงเป็นเครื่องหมายแห่งความรักและเมตตา ซึ่งขัดต่อลักษณะการรบ)
- 13. ให้ใช้นามสกุล "สิงห์" ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
- 14. ห้ามเปลี่ยนชื่ออื่นนอกจากเวลาอาบเท้า
- 15. เว้นจากการเล่นการพนัน
- 16. ห้ามตัด หรือโกนผม ทนวดและเครา
- 17. ห้ามเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้เบียดเบียนชาติ ศาสนา
- 18. ให้ถือว่าการขี่ม้า ฟันดาบ และมวยปล้ำ เป็นกิจที่ต้องกระทำอยู่เป็นตมิจ
- 19. ให้ถือว่าเกิดมาเพื่อความสุขของผู้มีทุกข์ และทำความเจริญให้กับชาติ ศาสนา
- 20. เว้นจากความหรรษาอันไร้สาระ
- 21. ให้ถือว่าการสืบทอดสืบพระเป็นเจ้า ผู้เป็นเอกาล และการสักการะบูชาผู้เป็นแขก เป็นกิจที่ควรทำเป็นประจำ¹

คำสั่งสอนของศาสดาทั้งหมด ได้รวบรวมเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ ในศาสนา เรียกว่า คัมภีร์ "กรันท์ ซาฮิบ" (Granth Sahib) มีคำสั่งสอนถึง 5894 โศลก เนื่องจากชาวสิกข์มีภูมิหลังเป็นพวกนักรบที่กล้าหาญ จึงมีความสำคัญในการต่อสู้เรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ ปัจจุบันมีคัมภีร์ศาสดาในท้องถิ่นต่าง ๆ ของรัฐบาลอินเดียถึงร้อยละ 40 นอกจากนี้ การที่ศาสนาสิกข์สอนให้ประหยัดอดทนและขยัน ชาวสิกข์ที่เป็นนักธุรกิจหรือพ่อค้าจะประสบความสำเร็จมั่งคั่งร่ำรวย

¹ เอลิม พงศ์อาจารย์, พังอ้าง, หน้า 162 - 164.

ในระยะหลัง ๆ ศาสนาซิกข์แตกออกเป็นหลายนิกาย แต่ส่วนใหญ่ยังคงยึดถือหลักคำสอนในคัมภีร์ครันถ ซาหิบ ยึดมั่นในศาสนาทั้ง 10 องค์ และปฏิบัติตามศีล 21 ข้อ แต่บางนิกายอาจมีรายละเอียดแตกต่างกันไปเพียงเล็กน้อย นิกายนามซารีเป็นนิกายหนึ่งที่มีการแต่งตั้งครูองค์ที่ 11 และสืบทอดตำแหน่งกันมาจนทุกวันนี้ (ปัจจุบันมีครูองค์ที่ 15 เป็นผู้เ้า) นิกายนี้เป็นนิกายเล็ก ๆ มีสมาชิกไม่มากนัก ในอินเดียภาคตะวันตกเฉียงเหนือ แต่ปรากฏว่าชาวซิกข์ส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือนิกายนี้ โดยเฉพาะกลุ่มชาวซิกข์ที่ประกอบอาชีพการค้าหรือนักธุรกิจที่มั่งคั่งร่ำรวย ลักษณะเด่นของชาวซิกข์นามซารี คือ ใช้ผ้าโพกผมสีขาว เน้นความบริสุทธิ์ ไม่นิยมสงคราม ไม่บริโภคเนื้อสัตว์

PAYAP UNIVERSITY